

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (esimene koda)

16. september 2015*

Liikmesriigi kohustuste rikkumine — Määrus (EÜ) nr 883/2004 — Artikkel 7 — Artikkel 21 —
Haigushüvitis — Hooldustoetus, isikliku abistamise toetus ja lisakulu toetus — Elukohaeeskiri

Kohtuasjas C-433/13,

mille ese on ELTL artikli 258 alusel 31. juulil 2013 esitatud liikmesriigi kohustuste rikkumise hagi,

Euroopa Komisjon, esindajad: A. Tokár, D. Martin ja F. Schatz, kohtudokumentide kättetoimetamise
aadress Luxembourgis,

hageja,

versus

Slovaki Vabariik, esindaja: B. Ricziová,

kostja,

EUROOPA KOHUS (esimene koda),

koosseisus: koja president A. Tizzano, kohtunikud S. Rodin, A. Borg Barthet, E. Levits (ettekandja) ja
M. Berger,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi
ettepanekuta,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Euroopa Komisjon palub Euroopa Kohtule esitatud hagis tuvastada, et kuna Slovaki Vabariik keeldub seadusega nr 447/2008 tõsise puude hüvitamiseks määratavate toetuste kohta, millega muudetakse ja täiendatakse teatavaid seadusi (muudetud redaktsioonis) (edaspidi „seadus nr 447/2008”) ette nähtud hooldustoetuse, isikliku abistamise toetuse ja lisakulu toetuse maksmisest õigustatud isikutele, kelle

* Kohtumenetluse keel: slovaki.

elukoht on muus liikmesriigis kui Slovaki Vabariik, siis on Slovaki Vabariik rikkunud kohustusi, mis tulenevad talle ELTL artiklist 48 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrusest (EÜ) nr 883/2004 sotsiaalkindlustussüsteemide kooskõlastamise kohta (ELT L 166, lk 1, parandus ELT L 202, lk 90; ELT eriväljaanne 05/05, lk 72), mida on muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 988/2009 (ELT L 284, lk 43) (edaspidi „määrus nr 883/2004“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

- 2 Määruse nr 883/2004 põhjenduses 16 on kirjas:

„Ühenduse piires pole üldjuhul õigustatud sotsiaalkindlustusalaste õiguste sidumine asjaomase isiku elukohaga; siiski võib erijuhtumitel, eriti asjaomase isikuga seotud majanduslikel ja sotsiaalsetel kaalutlustel hüvitistega seonduvalt elukohta arvesse võtta.”

- 3 Nimetatud määruse põhjendus 37 on sõnastatud järgmiselt:

„Nagu Euroopa Kohus on korduvalt sedastanud, tuleb sotsiaalkindlustushüvitise eksporditavuse põhimõttest lahknevaid sätteid tõlgendada rangelt. See tähendab, et neid saab kohaldada üksnes määratletud tingimustele vastavate hüvitiste suhtes. Seega saab käesoleva määruse III jaotise 9. peatükki kohaldada üksnes käesoleva määruse X lisas loetletud mitteosamakselistele erihüvitistele.”

- 4 Määruse artiklis 3 „Reguleerimisala” on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse kõigi õigusaktide suhtes, mis reguleerivad järgmisi sotsiaalkindlustusliike:

- a) haigushüvitised;

[...]

2. Kui XI lisas ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse käesolevat määrust üld- ja erisotsiaalkindlustuskeemide, osamakseliste või mitte-osamakseliste ning tööandja või laevaomaniku kohustustega seotud skeemide suhtes.

3. Käesolevat määrust kohaldatakse ka artikliga 70 hõlmatud mitteosamakseliste rahaliste erihüvitiste suhtes.

[...]

5. Käesolevat määrust ei kohaldata:

- a) sotsiaal- ja arstiabi suhtes [...]

[...]”.

5 Määruse nr 883/2004 artiklis 7 „Elukohaeeskirjadest loobumine” on sätestatud:

„Kui käesolevas määruses ei ole sätestatud teisiti, ei rakendata ühe või mitme liikmesriigi õigusaktide või käesoleva määruse alusel makstavatele rahalistele hüvitistele vähendamist, muutmist, peatamist, tühistamist ega konfiskeerimist asjaolu tõttu, et hüvitisesaaja või tema pereliikmete elukohaks on mõni teine liikmesriik kui hüvitiste maksmise eest vastutava asutuse asukohariik.”

6 Määruse artiklis 21 „Rahalised hüvitised” on sätestatud:

„1. Kindlustatud isik ja tema pereliikmed, kes elavad või viibivad muus liikmesriigis kui pädev liikmesriik, omavad õigust rahalistele hüvitistele, mida maksab pädev asutus kooskõlas kohaldatavate õigusaktidega. Pädeva asutuse ja elu- või viibimiskohajärgse asutuse vahelise kokkuleppe alusel võib selliseid hüvitisi maksta ka elu- või viibimiskohajärgne asutus pädeva asutuse kulul vastavalt pädeva liikmesriigi õigusaktidele.

[...]”.

7 Määruse artiklis 70 ette nähtud:

„[...]”

2. Käesolevas peatükis tähendavad mitteosamakselised rahalised erihüvitised hüvitisi, mis:

a) on kavandatud andma kas:

i) täiendavat, asendavat või alternatiivset kaitset riskide vastu, mis on hõlmatud artikli 3 lõikes 1 osutatud sotsiaalkindlustusliikidega ja mis tagavad asjaomastele isikutele minimaalse toimetulekutulu, võttes arvesse majandus- ja sotsiaalolukorda asjaomases liikmesriigis;

või

ii) üksnes eriloomuga kaitset puuetega isikutele, mis on tihedalt seotud nimetatud isiku sotsiaalse keskkonnaga asjaomases liikmesriigis,

ja

b) rahastamise allikaks on eranditult üldiseloomuga avalike kulude katmiseks kavandatud kohustuslikud maksud ning hüvitiste andmise ja arvutamise tingimused ei sõltu hüvitisesaaja osamaksetest. Siiski ei loeta osamakseliste hüvitiste lisahüvitisi üksnes sel põhjusel veel osamakselisteks hüvitisteks,

ja

c) on loetletud X lisas.

3. Artiklit 7 ja käesoleva jaotise teisi peatükke ei kohaldata käesoleva artikli lõikes 2 osutatud hüvitiste suhtes.”

Slovakkia õigus

- 8 Seaduse nr 447/2008 §-s 1 „Reguleerimisala” on ette nähtud:

„(1) Käesolev seadus reguleerib selliste toetuste määramisega seotud õigussuhteid, mis on mõeldud tõsise puude sotsiaalsete tagajärgede hüvitamiseks; [...] ja selle eesmärk on määratleda konkreetne abi vajadus vastavalt erisätetele.

(2) Lõikes 1 nimetatud õigussuhete reguleerimise eesmärk on aidata kaasa tõsise puudega isikute sotsiaalsele integratsioonile nende aktiivse osaluse kaudu ja austades nende inimväärikust käesolevas seaduses määratletud tingimustel ja valdkondades.”

- 9 Seaduse § 3 lõikes 1 on sätestatud:

„(1) Käesolevas seaduses silmas peetud õigussuhetes osaleja on

a) füüsiline isik, kes on

1. Slovaki Vabariik kodanik, kelle alaline või ajutine elukoht on Slovakkia territooriumil, vastavalt erisätetele, või
2. välismaalane, kes on Euroopa Liidu liikmesriigi, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu osalisriigi või Šveitsi Konföderatsiooni (edaspidi „EMP”) kodanik ja kes on vastavalt erisätetele registreerinud oma alalise elukohana Slovakkia territooriumi ja kes töötab või õpib Slovakkia territooriumil riiklikult tunnustatud haridusasutuses, või
3. välismaalane, kes on EMP osalisriigi kodanik ja kes on vastavalt erisätetele registreerinud oma alalise elukohana määramata ajaks Slovakkia territooriumi, või
4. punktis 2 nimetatud välismaalase pereliige, kellel on õigus alaliselt Slovakkia territooriumil elada, või
5. välismaalane, kes on alaliselt Slovakkia territooriumil elava Slovaki Vabariigi kodaniku pereliige ja kellel on vastavalt erisätetele õigus alaliselt Slovakkia territooriumil elada, või
6. välismaalane, kes ei ole EMP osalisriigi kodanik ja kelle õigus hüvitisele on tagatud rahvusvahelise konventsiooniga, mille osalisriik Slovaki Vabariik on ja mis on avaldatud Slovaki Vabariigi seaduste kogus, või
7. välismaalane, kes on vastavalt erisätetele saanud varjupaigaõiguse,

[...]”.

- 10 Seaduse § 10 lõikes 1 on sätestatud, et „[tõsise puude sotsiaalsete tagajärgede] hüvitamiseks [edaspidi „hüvitamine”] ja [...] puudega isiku tunnistuse väljastamiseks läbiviidav ekspertiis koosneb arstlikust ekspertiisist ja sotsiaalekspertiisist”.

- 11 Seaduse nr 447/2008 § 11 lõike 11 kohaselt koostatakse „arstliku ekspertiisi alusel arstlik hinnang, milles on näidatud ära funktsionaalse muutuse aste, on tuvastatud isiku tõsine puue, on esitatud §-s 14 nimetatud andmed abi erinevate liikide kohta, mida tõsise puudega isik vajab, ja nimetatud tähtaeg, mil tuleb kontrollida isiku tervislikku seisundit, kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti. [...]”.

12 Seaduse §-s 13 on käsitletud sotsiaalekspertiisi, mille raames hinnatakse tõsise puudega isiku individuaalseid oskusi, tema perekondlikku ümbrust ja keskkonda, kaasa arvatud transpordisüsteemi ja elukohatingimusi, eelkõige pääsu ühiskondlikesse hoonetesse.

13 Kõnealuse seaduse §-s 14 on hüvitiste maksmiseks loetletud abi liigid, mida tõsise puudega isik vajab. Selles paragrahvis on määratletud, millistel tingimustel vajab tõsise puudega isik teise füüsilise isiku abi, täpsustades eeskätt tingimused, mille esinemisel vajab tõsise puudega isik isiklikku abistamist, hooldusteenust, seadet, seadme kohandamist, tõsteseadet, isikliku mootorsõiduki kohandamist, elamispinna, perekonnale kuuluva maja või garaaži kohandamist, individuaalset transporti isikliku mootorsõidukiga, eridieedist või erilisest hügieenitarvete vajadusest, või ka riiete, voodipesu, jalanõude ja mööbli kulumisest tulenevate ning tugiisikuga seotud lisakulu hüvitamist.

14 Seaduse nr 447/2008 §-s 15 „Komplekseksperitiis” on sätestatud:

„(1) Paragrahvi 11 lõikes 11 osundatud arstliku ekspertiisi ja § 13 lõikes 9 osundatud sotsiaalekspertiisi tulemuste alusel koostab pädev asutus hüvitiste maksmiseks komplekseksperitiisi, mis sisaldab järgmisi punkte:

- a) funktsionaalse muutuse aste,
- b) tuvastus, et puudutatud isikul on tõsine puue,
- c) tõsisest puudest tingitud sotsiaalsed tagajärjed kõigis hüvitisega hõlmatud valdkondades,
- d) ettepanek, mis liiki toetust hüvitamiseks maksta,
- e) vajaduse korral tuvastus, et tõsise puudega isikul on vaja tugiisikut,
- f) vajaduse korral tuvastus, et tõsise puudega isik vajab individuaalset transporti isikliku mootorsõidukiga või et ta on mõlemast silmast sisuliselt pime või täiesti pime,
- g) tervisliku seisundi kontrollimise tähtaeg, kui ekspertarst on selle kindlaks määranud,
- h) komplekseksperitiisi põhjendus.

2) Kui tõsise puudega isik vajab teise isiku isiklikku abistamist, tuleb komplekseksperitiisis ära näidata tõsise puudega isiku isikliku abistamise vajaduse maht (mitu tundi aastas) iga 4. lisa loetletud tegevuse puhul.

[...]”.

15 Seaduse §-s 18 on hüvitamiseks määratavate toetuste andmiseks ette nähtud sätted, mille alusel hinnata ja määrata kindlaks tõsise puudega isikute sissetulek ja vara.

16 Seaduse §-s 20, mis reguleerib isiklikku abistamist, on sätestatud:

„(1) Isiklik abistamine on tõsise puudega isikule osutatav abi 4. lisa loetletud tegevuste läbiviimiseks. Seda abi osutab isiklik abistaja.

(2) Isikliku abistamise eesmärk on suurendada tõsise puudega isikute liikumisvõimalusi, aidata kaasa nende sotsiaalsele integratsioonile ja iseseisvale toimetulekule, anda neile võimalus langetada otsuseid ja mõjutada preedünaamikat ja aidata neid kutse-, õppe- ja vabaajategevustes.”

17 Seaduse nr 447/2008 §-s 21 isikliku abistamise mahu hindamise kohta on sätestatud:

„(1) Isikliku abistamise maht määratletakse 4. lisas loetletud tegevuste alusel, mida tõsise puudega isik ei ole võimeline ise sooritama, ja nende sooritamiseks vajalike tundide arvu alusel.

[...]

(3) Isikliku abistamise tundide arv ei sisalda neid isikliku abistamise tunde, mil tõsise puudega isikule osutatakse päeva- või nädalapõhist hooldekoduteenust. Tõsise puudega isikule, kellele osutatakse hooldekoduteenust aastaringselt, võib pakkuda isiklikku abistamist haridusasutusse saatmisena, kui haridusasutus ei asu sotsiaalteenuseid pakkuva asutuse hoonetes või laste sotsiaalset ja õiguslikku kaitset ja sotsiaalhoolekannet pakkuvates asutustes.

[...]”

18 Seaduse §-s 22 on isikliku abistaja toetust reguleeritud järgmiselt:

„(1) Kui § 15 lõike 1 alusel läbiviidud kompleksekspertriisi tulemusel on tuvastatud, et tõsise puudega isik vajab isiklikku abistamist, võib ta saada selleks toetust, kui abistatakse 4. lisas loetletud tegevustes.

[...]

(7) Isikliku abistamise toetust makstakse summas, mis vastab isikliku abistamise mahule ühes aastas (väljendatuna eurodes). Toetussummat vähendatakse kalendriaasta eest makstava töövõimetuspensioni suurenemise võrra.

[...]

(9) Kui tõsise puudega isiku sissetulek on rohkem kui neli korda suurem täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...], arvestatakse tõsise puudega isiku sissetulekust maha summa, mis vastab täiskasvanu jaoks ette nähtud neljakordse minimaalse toimetulekutulu summale [...]. Kui mahaarvestamise tulemusena saadud summa on väiksem kui summa, mis vastab isikliku abistamise mahule (väljendatuna eurodes), võrdub isikliku abistamise toetus eelnimetatud summade vahel. Kui erinevus tõsise puudega isiku sissetuleku ja summa vahel, mis vastab täiskasvanu jaoks ette nähtud neljakordse minimaalse toimetulekutulu summale [...], on suurem kui summa, mis vastab isikliku abistamise mahule (väljendatuna eurodes), ei määrata isikliku abistamise toetust; lõikeid 7 ja 8 kohaldatakse *mutatis mutandis*.

(10) Isikliku abistamise tunnihind toetuse summa arvutamisel võrdub 1,39% täiskasvanu jaoks ette nähtud minimaalse toimetulekutulu summast [...].

(11) Isikliku abistamise toetust makstakse iga kuu, kui esitatakse andmed isikliku abistaja eelmise kuu töötundide kohta.

(12) Isikliku abistamise toetus makstakse tõsise puudega isikule või selle isiku kirjaliku nõusoleku alusel isikliku abistamise agentuurile juhul, kui tõsise puudega isik on selle agentuuriga sõlminud haldustoimingute tegemisel abistamise kokkuleppe, milles on muu hulgas ette nähtud isiklikule abistajale töötasu maksmine.

[...]”

19 Seaduse § 23 lõigetes 9 ja 10 on ette nähtud, et tõsise puudega isik peab iga kuu esitama pädevale asutusele arve koostamiseks andmed isikliku abistaja töötundide kohta, samuti esitama iga kuu tõendid isiklikule abistajale töötasu maksmise kohta.

20 Seaduse nr 447/2008 §-s 38 lisakulu toetuse kohta on ette nähtud:

„(1) Kui käesolevas seaduses ei ole sätestatud teisiti, võib tõsise puudega isikule, kelle puhul on § 15 lõike 1 alusel läbiviidud kompleksekspertiisi tulemusel tuvastatud, et ta vajab lisakulu hüvitamist, maksta toetust, kui lisakulud

a) tulenevad eridieedist;

b) on seotud

1. erilise hügieenitarvete vajadusega või riiete, voodipesu, jalanõude ja mööbli kulumisega,
2. isikliku mootorsõidukiga,
3. spetsiaalselt väljaõpetatud koera ülalpidamisega.

(2) Abi vajadust hinnatakse iga lõikes 1 loetletud lisakulu allika puhul eraldi.

[...]

(4) Eridieedi puhul lisakulu hüvitamiseks makstava toetuse summa kuus on

- a) 18,56% täiskasvanu jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...] 5. lisa esimeses grupis loetletud haiguste ja häirete puhul;
- b) 9,28% täiskasvanu jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...] 5. lisa teises grupis loetletud haiguste ja häirete puhul;
- c) 5,57% täiskasvanu jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...] 5. lisa kolmandas grupis loetletud haiguste ja häirete puhul.

[...]

(10) Isikliku mootorsõidukiga seotud lisakulu hüvitamiseks makstava toetuse summa kuus on 16,70% täiskasvanu jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...].

[...]

(14) Spetsiaalselt väljaõpetatud koera ülalpidamisega seotud lisakulu hüvitamiseks makstava toetuse summa kuus on 22,27% täiskasvanu jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...].

[...]

(17) Lisakulu toetust ei maksta, kui tõsise puudega isiku sissetulek on rohkem kui kolm korda suurem täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...].

[...]”.

21 Selle seaduse §-s 39 hoolduse kohta on ette nähtud:

„(1) Käesolevas seaduses mõistetakse „hoolduse” all niisugusele tõsise puudega isikule osutatavat abi, kes vajab hooldamist § 14 lõike 4 tähenduses, välja arvatud juhul, kui käesolevas seaduses on sätestatud teisiti.

(2) Hoolduse eesmärk on osutada tõsise puudega isikule igapäevast abi hügieenitoimingutes, majapidamistoimingutes ja sotsiaalses tegevuses, et isik saaks jääda harjunud koduses keskkonnas.”

22 Seaduse §-s 40 „Hooldustoetus” on sätestatud:

„(1) Kui lõigetes 3 ja 4 kirjeldatud füüsiline isik hooldab tõsise puudega isikut, kes on vanem kui 6 aastat ja kelle puhul on § 15 lõike 1 alusel läbiviidud komplekseksperitiisi tulemusel tuvastatud, et ta vajab hooldust, võib nimetatud füüsilisele isikule maksta selle eest toetust.

[...]

(7) Hooldustoetuse igakuine summa on 111,32% täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...], kui hooldatakse üht tõsise puudega isikut, ja 148,42% täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...], kui hooldatakse vähemalt kahte tõsise puudega isikut, välja arvatud juhul kui käesolevas seaduses on sätestatud teisiti.

(8) Hooldustoetuse igakuine summa on 98,33% täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...], kui hooldust vajav tõsise puudega isik kasutab päevapõhist hooldekoduteenust või käib haridusasutuses rohkem kui 20 tundi nädalas. Hooldustoetuse igakuine summa on 139,15% täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...], kui füüsiline isik hooldab vähemalt kahte hooldamist vajavat tõsise puudega isikut, kes kasutavad päevapõhist hooldekoduteenust või käivad haridusasutuses rohkem kui 20 tundi nädalas.

(9) Hooldustoetuse igakuine summa on 144,7% täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...], kui füüsiline isik hooldab vähemalt ühte hooldamist vajavat tõsise puudega isikut, kes kasutab päevapõhist hooldekoduteenust või käib haridusasutuses rohkem kui 20 tundi nädalas, ja samal ajal hooldab teist hooldamist vajavat tõsise puudega isikut, kes päevapõhist hooldekoduteenust ei kasuta või kes kasutab hooldekoduteenust kõige rohkem 20 tundi nädalas või kes ei käi haridusasutuses või käib haridusasutuses kõige rohkem 20 tundi nädalas.

(10) Kui lõigetes 3 ja 4 nimetatud füüsiline isik, kes osutab hooldusteenust, saab vanaduspensioni, ennetähtaegset vanaduspensioni või invaliidsuspensioni seetõttu, et tal on üle 70% töövõimetus, sõjaväelase ja politseiametniku pensioni või sõjaväelase ja politseiametniku invaliidsuspensioni, on hooldustoetuse igakuine summa 46,38% täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...] tõsise puudega isiku hooldamise eest ja 61,22% täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalsest toimetulekutulust [...] vähemalt kahe tõsise puudega isiku hooldamise eest, välja arvatud juhul kui käesolevas seaduses on sätestatud teisiti. Lõikes 12 sätestatud toetuse vähendamine kohaldamisele ei kuulu.

[...]

(12) Kui tõsise puudega isiku sissetulek on suurem kui 1,4 korda täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalne toimetulekutulu [...], vähendatakse lõigetes 7–9 nimetatud hooldustoetust seda tulu ületava summa võrra; kui tõsise puudega isik on ülalpeetav laps ja kui tema tulu ületab kolmekordselt täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalset toimetulekutulu [...], vähendatakse hooldustoetust nende kahe summa vahelise erinevuse võrra.

[...]

(15) Hooldustoetust võib maksta ka juhul, kui tõsise puudega isikut hooldav füüsiline isik käib tööl ja kui tema igakuine sellisest tööst saadav töötasu ei ole suurem kui kahekordne täiskasvanud isiku jaoks ette nähtud minimaalne toimetulekutulu [...]; töölkäimine ei tohi olla kokkusobimatu tõsise puudega isiku hooldamise eesmärgi ja mahuga.

[...]

(18) Hooldustoetust vähendatakse proportsionaalselt päevade arvuga, mil tõsise puudega isik on haiglaravil meditsiinasutuses juhul, kui isik viibib seal rohkem kui 30 päeva. Hooldustoetust vähendatakse päevade võrra, mil tõsise puudega isik on „vabaõhukooli” tüüpi haridusasutuses, sotsiaalse reintegratsiooni asutuses või vaba aja asutuses. Käesoleva lõike teist lauset kohaldades ei vähendata hooldustoetust juhul, kui füüsiline isik hooldas tõsise puudega isikut ajal, kui tõsise puudega isik viibis „vabaõhukooli” tüüpi haridusasutuses, sotsiaalse reintegratsiooni asutuses või vaba aja asutuses. Ülemääraselt makstud hooldustoetust võib võtta arvesse järgnevatel kalendrikuude eest väljamaksete tegemisel.

[...]”.

- 23 Seaduse nr 47/2008 §-s 42 on sätestatud hüvitamiseks määratavate toetuste maksmist reguleerivad üldsätted. See paragrahv on sõnastatud järgmiselt:

„(1) Toetusi ei maksta väljapoole Slovaki Vabariigi territooriumi. Kui tõsise puudega isik viibib väljaspool Slovakkia territooriumi rohkem kui 60 järjestikust päeva, lõpetatakse hüvitamiseks määratud toetuste maksmine ja väljamaksete tegemine peatatakse alates selle kalendrikuu esimest päevast, mis järgnes kuule, mil 60-päevane periood lõppes.

(2) Isikliku abistamise toetust ja hooldustoetust ei maksta, kui muu EMP osalisriik maksab tõsise puudega isiku isikliku abistamise või hooldamise eest toetust või hüvitist, mille eesmärk on samasugune.

[...]”.

- 24 Seaduse §-s 43 „Hüvitamiseks määratavate toetuste saamise õiguse ja õiguse nõuda nende maksmist teke [...]” on sätestatud:

(1) Hüvitamiseks määratava toetuse saamise õigus ja õigus nõuda selle maksmist tekib pädeva asutuse kehtivast otsusest, mis kõnealust õigust tunnustab.

[...]”.

Kohtueelne menetlus

- 25 Komisjon märgib, et ta on saanud arvukalt kaebusi selle kohta, et isikutele, kellel on õigus Slovakkia pensionile, kelle puhul on tehtud kindlaks nende vajadus abi järele ja kes on asunud elama Tšehhi Vabariiki, et elada seal oma täiskasvanud lastega, on erinevad toetused maksmata jäetud. Komisjon juhtis nii 17. märtsi 2010. aasta kirjas Slovakkia asutuste tähelepanu asjaolule, et tema hinnangul on hooldustoetus, isikliku abistamise toetus ja lisakulu toetus (edaspidi „kõnealused hüvitised”) „haigushüvitis[tele]” määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses iseloomulike tunnustega ning järelikult tuleb neid määruse artikli 21 kohaselt maksta kõnealuste hüvitiste saajatele ja nende pereliikmetele, kes ei ela Slovakkias.
- 26 Kuigi Slovaki Vabariik teatas esmalt, et ta võtab vajalikud meetmed määrusega nr 883/2004 kooskõlla viimiseks, ei muutnud ta siiski oma praktikat; kui komisjon saatis uue kirja, leidis Slovaki Vabariik oma vastuses, et kõnealused hüvitised ei kuulu osundatud määruse kohaldamisalasse, sest need ei ole seotud ühegi määruse artikli 3 lõikes 1 nimetatud riskikategoriaga.

- 27 Komisjon seda seisukohta ei jaganud ja saatis Slovaki Vabariigile märgukirja, mis jõudis temani 26. märtsil 2012; komisjon leidis märgukirjas, et kõnealuseid hüvitisi tuleb käsitada haigushüvitistena määruse nr 883/2004 tähenduses ja sama määruse artikli 21 järgi ei saa nende maksmist seada sõltuvusse õigustatud isiku elukohast.
- 28 Slovaki Vabariik vastas märgukirjale 25. mai 2012. aasta kirjas, et kõnealused hüvitised ei kuulu määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse, sest neid makstakse pärast õigustatud isikute sotsiaalse ja majandusliku olukorra individuaalset hindamist.
- 29 Kuna komisjon ei nõustunud Slovaki Vabariigi argumentidega, saatis ta 25. oktoobril 2012 Slovakkia ametiasutustele põhjendatud arvamuse, mis jõudis kohale samal päeval. Põhjendatud arvamuses märkis komisjon eelkõige, et riigisisestes õigusnormides on tingimused, mis peavad olema kõnealuste hüvitiste saamiseks täidetud, määratletud üldiselt ja objektiivselt, ilma et pädevatel asutustel oleks selles osas kaalutusõigust. Seetõttu oleks ekslik kinnitada, et kõnealused hüvitised ei vasta ühelegi määruse nr 883/2004 artikli 3 lõikes 1 viidatud riskikategoriale. Lisaks ei saa komisjoni väitel käsitada neid hüvitisi „mitteosamakselis[te] rahalis[te] erihüvitis[tena]” määruse nr 883/2004 artikli 70 lõike 2 tähenduses.
- 30 Seetõttu leidis komisjon, et keeldudes maksmast kõnealuseid hüvitisi õigustatud isikutele, kelle elukoht on väljaspool Slovakkia territooriumi, on Slovaki Vabariik rikkunud kohustusi, mis tulenevad talle ETLT artiklist 48 ja määruse nr 883/2004 artiklitest 7 ja 21, ning palus kõnealust liikmesriiki võtta põhjendatud arvamuse järgimiseks vajalikud meetmed kahe kuu jooksul arvamuse kättesaamisest.
- 31 Vastusena põhjendatud arvamusele märkis Slovaki Vabariik 20. detsembri 2012. aasta kirjas, et ta jääb seisukohale, mille järgi ei kuulu kõnealused hüvitised määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse, sest need ei ole seotud ühegi määruse artikli 3 lõikes 1 nimetatud riskikategooriaga, kuna nende eesmärk on puuetega inimeste integratsioon ühiskonda ja mitte nende tervisliku seisundi parandamine.
- 32 Neil asjaoludel otsustas komisjon esitada käesoleva hagi.

Hagi

Vastuvõetavus

Poolte argumentid

- 33 Esimese võimalusena väidab Slovaki Vabariik, et hagi on vastuvõetamatu, sest liikmesriigi kohustuste rikkumise menetluse kohtueelses staadiumis ei väljendanud komisjon oma seisukohta Slovaki Vabariigi poolt enda kaitseks toodud peamistele väidete kohta, kuid analüüsis seevastu muid küsimusi, mille üle pooled ei vaieldnud.
- 34 Esiteks ei vastanud komisjon kostja väitel argumentidele, mille eesmärk on tõendada, et kõnealused hüvitised on „sotsiaalabi meetmed” määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 5 tähenduses, mis jäävad selle määruse kohaldamisalast välja. Niisiis ei järginud komisjon nõuetekohase kohtueelse menetluse tingimust (kohtumäärus komisjon *vs.* Hispaania, C-266/94, EU:C:1995:235, punkt 25) ja ei määratlenud vaidluseset piisavalt selgelt. Teiseks asus komisjon Slovaki Vabariigi sõnul seisukohale, et kohtueelses menetluses oli Slovaki Vabariik väitnud, et kõnealused hüvitised on „mitteosamakselised rahalised erihüvitised” määruse nr 883/2004 artikli 70 tähenduses, kuigi nii see ei olnud. Need komisjoni ekslikud väited muudavad hagi segaseks.

- 35 Komisjon väidab, et ta ei ole vaidluseset laiendanud ega muutnud ja et ta ei ole rikkunud Slovaki Vabariigi kaitseõigusi. Komisjon märgib, et esiteks väitis ta nii märgukirjas kui ka põhjendatud arvamuses, et ta ei pea kõnealuste hüvitiste saajate sissetuleku kindlaksmääramist nende olukorra individuaalseks hindamiseks kaalutlusõiguse alusel Euroopa Kohtu selle valdkonna kohtupraktika tähenduses. Kuigi on tõsi, et ELTL artikli 258 alusel esitatud hagi ese on piiratud kõnealuse sättega ette nähtud kohtueelse menetlusega ning sellest tulenevalt peavad komisjoni põhjendatud arvamus ja hagi tuginema samadele väidetele, ei saa kõnealune nõue olla siiski sedavõrd kaugeleulatuva tähendusega, et mõlemas tuleks iga kord kasutada täpselt sama sõnastust, kui vaidluseset ei ole laiendatud ega muudetud (kohtuotsus komisjon *vs.* Saksamaa, C-433/03, EU:C:2005:462, punkt 28). Lisaks leiab komisjon, et kohtuotsustest komisjon *vs.* Iirimaa (C-362/01, EU:C:2002:739, punktid 18–20) ja komisjon *vs.* Luksemburg (C-519/03, EU:C:2005:234, punkt 21) järeldub, et asjaomase liikmesriigi poolt märgukirjale ja põhjendatud arvamusele antud vastuse arvesse võtmata jätmine ei too kaasa hagi vastuvõetamatust.
- 36 Teiseks tuleb käesolevas kohtuvaidluses otsuse tegemiseks teada, kas määruse nr 883/2004 artikkel 70 kuulub selles kohtuasjas kohaldamisele. Seega võis komisjon seda küsimust analüüsida ilma, et Slovaki Vabariik oleks palunud tal seda teha.
- 37 Teise võimalusena väidab Slovaki Vabariik ühtlasi, et komisjoni hagi on vastuvõetamatu osas, milles see puudutab ELTL artikli 48 rikkumist, sest seda etteheidet märgukirjas ei mainitud; esimest korda kerkis see etteheide esile põhjendatud arvamuses.
- 38 Komisjon leiab, et see osalise vastuvõetamatuse vastuväide puudutab tegelikult kohtuasja sisu ja väidab, et kuna Slovaki Vabariik ei maksa kõnealuseid hüvitisi väljaspool oma territooriumi elavatele õigustatud isikutele, rikub ta nii määrust nr 883/2004 kui ka ELTL artiklis 48 sätestatud hüvitiste eksporditavuse põhimõtet.

Euroopa Kohtu hinnang

- 39 Slovaki Vabariigi esimese võimalusena esitatud komisjoni hagi vastuvõetamatuse vastuväitega seoses tuleb meenutada, et kohtueelse menetluse eesmärk on anda asjaomasele liikmesriigile võimalus täita talle liidu õigusest tulenevad kohustused või kaitsta end tõhusalt komisjoni esitatud väidete vastu. Kohtueelse menetluse nõuetekohasus on oluline tagatis mitte üksnes asjaomase liikmesriigi õiguste kaitseks, vaid ka tagamaks, et hilisema kohtumenetluse esemeks oleks selgelt määratletud vaidlus (vt eelkõige kohtuotsused komisjon *vs.* Prantsusmaa, C-1/00, EU:C:2001:687, punkt 53, komisjon *vs.* Saksamaa, C-135/01, EU:C:2003:171, punktid 19 ja 20, ning komisjon *vs.* Madalmaad, C-79/09, EU:C:2010:171, punkt 21).
- 40 Niisiis on kohtueelsel menetlusel kolm eesmärki: võimaldada liikmesriigil võimalik rikkumine lõpetada, võimaldada kasutada tal oma kaitseõigusi ja piiritleda vaidlusesse võimaliku Euroopa Kohtusse pöördumise huvides (kohtuotsused komisjon *vs.* Iirimaa, C-362/01, EU:C:2002:739, punkt 18, komisjon *vs.* Saksamaa, C-135/01, EU:C:2003:171, punkt 21, ja komisjon *vs.* Madalmaad, C-79/09, EU:C:2010:171, punkt 22).
- 41 Kooskõlas eeltooduga tuleb märkida, et põhimõtteliselt peab komisjon oma põhjendatud arvamuses esitama enda seisukoha märkuste suhtes, mille liikmesriik sõnastas oma vastuses märgukirjale (vt kohtuotsused komisjon *vs.* Iirimaa, C-362/01, EU:C:2002:739, punkt 19, ja komisjon *vs.* Saksamaa, C-135/01, EU:C:2003:171, punkt 22).

- 42 Käesolevas kohtuasjas ei mõjuta vaidluseseme piiritlemist siiski asjaolu, et komisjon vastas Slovaki Vabariigi argumentidele, mille eesmärk oli näidata, et kõnealused hüvitised on „sotsiaalabi meetmed” määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 5 tähenduses, üksnes lühidalt või jättis üldse vastamata – kui nii peaks tuvastatama –, ja see ei teinud kõnealuse liikmesriigi jaoks võimatuks väidetava rikkumise lõpetamist ega rikkunud liikmesriigi kaitseõigusi.
- 43 Tõepoolest oli komisjon nii märgukirjas kui põhjendatud arvamuses märkinud, et kõnealused hüvitised on sotsiaalkindlustushüvitised ja et ta ei pea kõnealuste hüvitiste saajate sissetuleku kindlaksmääramist nende olukorra individuaalseks hindamiseks kaalutusõiguse alusel Euroopa Kohtu selle valdkonna kohtupraktika tähenduses. Niisuguse analüüsiga välistas komisjon sotsiaalabi käsitleva määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 5 kohaldatavuse.
- 44 Vastupidi Slovaki Vabariigi argumentidele ei kujuta endast Slovaki Vabariigi kaitseõiguste rikkumist ega vaidluseseme ebapiisavat piiritlemist ka asjaolu, et komisjon analüüsis oma hagiavalduses määruse nr 883/2004 artikli 70 kohaldatavust kõnealustele hüvitistele, selleks et tõendada, et need hüvitised ei kuulu nimetatud artikli kohaldamisalasse ilma, et Slovaki Vabariik oleks käsitlenud seda küsimust kohtueelse menetluse raames, ja hoolimata sellest, et pooled on Euroopa Kohtus nagunii üksmeelel, et kõnealune artikkel ei kuulu käesolevas asjas kohaldamisele.
- 45 Esiteks on komisjon kohtueelse menetluse käigus järjepidevalt kinnitanud, et kõnealused hüvitised on „sotsiaalkindlustushüvitised” määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 tähenduses ja seetõttu peaksid olema eksporditavad, ning on sellega andnud nende õigusliku kvalifikatsiooni, mis on tema arvates sobiv, ja niisiis määratlenud vaidluseseme. Kuivõrd mõiste „sotsiaalkindlustushüvitis” määruse artikli 3 lõike 1 mõttes ja mõiste „mitteosamakseline erihüvitis” määruse artikli 3 lõike 2 ja artikli 70 tähenduses on teineteist välistavad (kohtuotsus *Hosse*, C-286/03, EU:C:2006:125, punkt 36), kuulub komisjoni kohtueelse menetluse käigus esitatud argument, et artikkel 70 ei ole kõnealustele hüvitistele kohaldatav, sel viisil piiritletud kohtuvaidluse raamistikku, ilma seda laiendamata.
- 46 Teiseks, kuivõrd ükski menetlusnorm ei kohusta kohtueelse menetluse staadiumis asjaomast liikmesriiki esitama ELTL artikli 258 alusel esitatud hagi raames kõiki kaitseargumente (vt kohtuotsused komisjon *vs.* Hispaania, C-414/97, EU:C:1999:417, punkt 19, ja komisjon *vs.* Madalmaad, C-34/04, EU:C:2007:95, punkt 49), ei saa komisjonile ette heita, et ta esitas oma hagiavalduses argumente määruse nr 883/2004 artikli 70 kohaldamatuse kohta kõnealustele hüvitistele, hoolimata sellest, et Slovaki Vabariik ei tuginenud kõnealuse artikli kohaldatavusele kohtueelses menetluses – säilitades samas õiguse teha seda kohtumenetluses.
- 47 Seega tuleb esimese võimalusena esitatud hagi vastuvõetamatuse vastuväide tagasi lükata.
- 48 Hagi osalise vastuvõetamatuse vastuväitega seoses, mis tuleneb asjaolust, et ELTL artikli 48 rikkumisele tugineti esimest korda alles põhjendatud arvamuse staadiumis, tuleb sedastada, et 22. märtsi 2013. aasta märgukirjas ei mainitud kõnealuse artikli rikkumisele tuginevat etteheidet; selles märgiti üksnes, et määruse nr 883/2004 artikliga 21 rakendatakse ELTL artiklit 48.
- 49 Peale selle, ehkki komisjon märgib oma hagiavalduses, et määrust nr 883/2004 tuleb tõlgendada ELTL artiklist 48 lähtudes, ei sisalda see argumente, mis toetaksid konkreetselt etteheidet ELTL artikli 48 rikkumise kohta, vaid tuletab selle rikkumise määruse nr 883/2004 sätete rikkumisest.
- 50 Sellest järeldub, et käesolev hagi ei ole vastuvõetav osas, milles palutakse tuvastada, et Slovaki Vabariik on rikkunud talle ELTL artiklist 48 tulenevaid kohustusi.

Sisulised küsimused

Poolte argumendid

- 51 Komisjon väidab, et kõnealuseid hüvitisi tuleb käsitada „haigushüvitistena” määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses. Järelikult tuleb neid maksta ka õigustatud isikutele, kelle alaline elukoht ei ole või ei ole enam Slovakkias. Määruse nr 883/2004 artiklitega 7 ja 21 ei oleks kooskõlas piirata nende isikute õigust kõnealuseid hüvitisi saada.
- 52 Komisjon väidab esiteks, et kõnealused hüvitised määratakse seaduses määratletud olukorra alusel, taotlejate isiklike vajadusi individuaalselt kaalutusõiguse alusel hindamata. Taotlejate tervisliku seisundi ning sotsiaalse ja majandusliku olukorra hindamise kriteeriumid tulenevad seadusest nr 447/2008 ning on objektiivsed ja pädevate asutuste jaoks siduvad. Pädevate asutuste otsuseid saab kohtulikult kontrollida, et tagada seaduses kindlaks määratud hüvitiste andmise tingimuste ja seaduse eesmärkide järgimine. Asjaolu, et Slovakkia asutused kohaldavad kõnealuseid hüvitisi andes lisakriteeriumi, mis seisneb hindamises, kas puuet saab hüvitada muul seaduslikul viisil, ei tähenda, et neil asutustel oleks selles suhtes kaalutusõigus. Seaduse nr 447/2008 §-dest 43–48 nähtub, et lisakriteeriumi seaduslikkust saab samuti kohtulikult kontrollida ja selle kohaldamine on hõlmatud kohaldatavate õigusnormidega.
- 53 Seaduses nr 447/2008 on määratletud kriteeriumid, mille alusel isik võib kõnealuseid hüvitisi saada, piirates seejuures seadust kohaldavate asutuste kaalutusõigust. Kuigi asutustel on hüvitiste määramisel kaalutusõigus, saab seda teostada seaduses ette nähtud piirides. Rõhutades kõnealuste hüvitiste fakultatiivset iseloomu, olevat Najvyšší súd Slovenskej republiky (Slovaki Vabariigi kõrgeim kohus) kinnitanud otsuses kõnealuste hüvitiste kohta – millele Slovaki Vabariik viitas –, et hüvitisi saab maksta vaid isikule, kes vastab seaduses ette nähtud kriteeriumidele.
- 54 Seejärel märgib komisjon, et Euroopa Kohtu praktika kohaselt on seaduses määratletud olukorra alusel objektiivselt antavate ning abi vajavate isikute terviseseisundit ja elu parandama mõeldud hüvitiste peamine eesmärk täiendada ravikindlustushüvitisi ja neid tuleb käsitada „haigushüvitistena” määruse nr 883/2008 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses (vt eelkõige kohtuotsused Gaumain-Cerri ja Barth, C-502/01 ning C-31/02, EU:C:2004:413, punkt 20; Hosse, C-286/03, EU:C:2006:125, punkt 38, ning komisjon vs. parlament ja nõukogu, C-299/05, EU:C:2007:608, punkt 61).
- 55 Esiteks nähtub komisjoni väitel seaduse nr 447/2008 § 39 lõikest 2 ja § 40 lõikest 1, et hooldustoetus võimaldab hooldust vajavatele isikutele hüvitada nende tervislikust seisundist tulenevad lisakulud. Kuigi nimetatud toetusel on temale ainuomased iseloomulikud tunnused, tuleb hooldustoetust käsitada „haigushüvitisena” määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses.
- 56 Teiseks olevat seaduse nr 447/2008 § 20 lõike 2 kohaselt isikliku abistamise eesmärk suurendada tõsise puudega isikute liikumisvõimalusi, aidata kaasa nende sotsiaalsele integratsioonile ja iseseisvale toimetulekule, anda neile võimalus langetada otsuseid ja mõjutada peredünaamikat ning aidata neid kutse-, õppe- ja vabaajategevustes. Seega on isikliku abistamise toetuse eesmärk täiendada haigushüvitisi ja parandada isiklikku abistamist vajavate isikute terviseseisundit ja elukvaliteeti. Isikliku abistamise toetus seisneb rahalises abis ja asjaolu, et seda makstakse juhul, kui esitatakse andmed isikliku abistaja eelmise kuu töötundide kohta, ei võimalda seda pidada mitterahaliseks hüvitiseks.
- 57 Kolmandaks tuleb komisjoni arvates ka lisakulu toetust käsitada „haigushüvitisena” määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses, sest selle eesmärk on võimaldada tõsise puudega isikutele rahuldust pakkuvat elu. Seaduse nr 447/2008 § 38 lõike 1 kohaselt võib seda toetust maksta hüvitamiseks lisakulu, mis tuleneb eridieedist või on seotud erilise hügieenitarvete vajadusega või riiete, voodipesu, jalanõude ja mööbli kulumisega, isikliku mootorsõidukiga või spetsiaalselt

väljaõpetatud koera ülalpidamisega. Euroopa Kohus on juba otsustanud, et Rootsis makstavat sarnast toetust tuleb käsitada haigushüvitisena (komisjon *vs.* parlament ja nõukogu, C-299/05, EU:C:2007:608, punkt 62).

- 58 Kõnealuste hüvitistega soovitakse katta abi vajamisega seotud riski, mitte hüvitada õigustatud isikute materiaalsel puudusel, sest need ei suurenda õigustatud isikute sissetulekut minimaalse toimetulekutulu tasemeni, vaid neid võidakse maksta isegi juhul, kui isiku sissetulek ületab seda minimaalset toimetulekutulu 1,4–4 korda.
- 59 Viimaks, kuna kõnealuste hüvitistega kaetakse määruses nr 883/2004 loetletud riske, ei ole need hüvitised sotsiaalabihüvitised. Need ei ole komisjoni arvates ka „mitteosamakselised rahalised erihüvitised” määruse nr 883/2004 artikli 70 lõike 2 tähenduses.
- 60 Slovaki Vabariik väidab esiteks, et isikliku abistamise toetus on mitterahaline hüvitis, sest seda makstakse seaduse nr 447/2008 § 22 lõike 11 kohaselt iga kuu, kui esitatakse andmed isikliku abistaja eelmise kuu töötundide kohta. Mitterahalist hüvitist võidakse maksta ka rahas, kui pädev asutus maksab summa välja kantud kulusid tõendava dokumendi esitamisel.
- 61 Teiseks soovitakse hooldustoetuse, lisakulu toetuse ning – teise võimalusena – isikliku abistamise toetusega hüvitada teatavat liiki õigustatud isikute materiaalse puuduse olukordi ja neil on sotsiaalabihüvitiste iseloomulikud tunnused, mis on määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 5 punkti a kohaselt selle määruse kohaldamisalast välja jäetud.
- 62 Esiteks olevat kõnealused hüvitised tihedalt seotud õigustatud isikute sotsiaal-majandusliku olukorraga; nende eesmärk ei ole parandada nimetatud isikute tervislikku seisundit või üldisemalt nende abivajadusega seotud olukorda või hüvitada nende tervislikust seisundist tulenev lisakulu. Nende hüvitiste eesmärk on aidata sotsiaalselt integreerida tõsise puudega isikuid, kelle sissetulek on madal ja varanduslik olukord tagasihoidlik. Õigustatud isikute elukvaliteedi tõus on paranenud sotsiaalse integratsiooni loogiline ja soovitud tagajärg, aga sellest lähtudes ei saa käsitada neid hüvitisi haigushüvitistena, mis kuuluvad määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse.
- 63 Teiseks uuritakse hüvitiste taotlejate individuaalset olukorda erinevate ekspertiiside käigus, mille tulemusena koostatakse komplekseksperitiisi aruanne. Selle alusel teeb pädev asutus hüvitise maksmise kohta otsuse. Isegi kui taotleja puhul on täidetud kõik hüvitise saamiseks vajalikud kriteeriumid, on niisuguse hüvitise maksmine fakultatiivne ja hüvitise saamise õigus ei ole automaatne; ametiasutus võib eriliste asjaolude esinemisel otsustada hüvitist mitte määrata. Seadusega nr 447/2008 ei ole haldusasutusele ette nähtud teatava konkreetse otsuse vastuvõtmist, vaid tal on võimalik teha kõige sobivam võimalik otsus, mis võtab kooskõlas üldise huviga arvesse iga olukorra iseärasusi, hinnates individuaalselt tõsise puudega isiku vajadusi selle seaduse eesmärki ja mõtet järgides.
- 64 Slovaki Vabariik tugineb siinkohal seaduse nr 447/2008 § 22 lõikes 1, § 38 lõikes 1 ja § 40 lõikes 1 kasutatud väljenditele „võib [...] saada” ja „võib [...] maksta”; seaduse nr 447/2008 § 52 punktile o, milles on ette nähtud, et Tööhõive-, sotsiaal- ja perekonnaamet „teostab kontrolli hüvitamise vajalikkuse üle”; Slovakkia kohtute praktikale, mille kohaselt on seaduses nr 447/2008 ette nähtud toetused fakultatiivsed hüvitised, ning seaduse nr 447/2008 § 43 lõikele 1, milles on ette nähtud, et hüvitamiseks määratava toetuse saamise õigus ja õigus nõuda selle maksmist tekib pädeva asutuse kehtivast otsusest, mis kõnealust õigust tunnustab.
- 65 Lisaks leiab Slovaki Vabariik, et kolme kõnealuse hüvitise mitterahaline laad ja rahastamise viis koos nende maksmise eesmärgi ja tingimustega kinnitavad, et need on sotsiaalabihüvitiste iseloomuga.

- 66 Teise võimalusena väidab Slovaki Vabariik, et kolmel kõnealusel hüvitisel puuduvad sotsiaalkindlustushüvitiste iseloomulikud tunnused, sest esiteks puudub automaatne õigus hüvitisele, teiseks sõltub see õigus seaduses määratletud olukorra alusel taotleja isiklike vajaduste individuaalselt hindamisest kaalutusõiguse alusel ja viimaks ei ole need hüvitised seotud ühegagi määruse nr 883/2004 artikli 3 lõikes 1 loetletud riskidest.
- 67 Viimati nimetatuga seoses märgib Slovaki Vabariik, et kuna kõnealuste hüvitiste eesmärk ei ole abi vajavate isikute tervisliku seisundi parandamine ega haigusest tingitud lühiajalise sissetuleku puudumise hüvitamine, ei saa neid käsitada „klassikaliste” (*stricto sensu*) haigushüvitiste (kohtuotsus da Silva Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, punkt 47) ega täiendavate haigushüvitistena kohtuotsuste Molenaar (C-160/96, EU:C:1998:84) ja Jauch (C-215/99, EU:C:2001:139) tähenduses.

Euroopa Kohtu hinnang

- 68 Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale peab komisjon liikmesriigi kohustuste rikkumise vaidlustes tõendama väidetavat rikkumist. Oletustele tuginemise asemel peab ta Euroopa Kohtule esitama kohustuste rikkumise tuvastamiseks vajalikud tõendid (vt eelkõige kohtuotsused komisjon vs. Itaalia, C-135/05, EU:C:2007:250, punkt 26, ja komisjon vs. Kreeka, C-305/06, EU:C:2008:486, punkt 41).
- 69 Selleks et hinnata komisjoni hagi põhjendatust, tuleb määratleda, kas kõnealused hüvitised on „haigushüvitised” määruse nr 883/2004 artikli 3 lõike 1 punkti a tähenduses, nagu kinnitab komisjon.
- 70 Määruse nr 883/2004 kohaldamisalasse kuuluvate ja sealt välja jäävate hüvitiste eristamine põhineb sisuliselt iga hüvitise peamistel koostisosadel, eelkõige nende eesmärgil ja andmise tingimustel, mitte aga asjaolul, kas riigisisese õiguses loetakse hüvitist sotsiaalkindlustushüvitisteks või mitte (vt selle kohta kohtuotsus Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, punkt 19).
- 71 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt saab hüvitist pidada sotsiaalkindlustushüvitiseks, kui seda antakse õigustatud isikutele seaduses määratletud olukorra alusel, isiklike vajadusi individuaalselt kaalutusõiguse alusel hindamata, ning kui see on seotud määruse nr 883/2004 artikli 3 lõikes 1 sõnaselgelt nimetatud riskiga (vt eelkõige kohtuotsus da Silva Martins, C-388/09, EU:C:2011:439, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 72 Seega tuleb esiteks hinnata, kas kõnealuseid hüvitisi antakse vastavalt komisjoni seisukohale õigustatud isikule seaduses määratletud olukorra alusel, isiklike vajadusi individuaalselt kaalutusõiguse alusel hindamata, või kas – ja seda väidab Slovaki Vabariik – kõnealuseid hüvitisi antakse õigustatud isikutele üksnes pärast nende individuaalse olukorra hindamist, mis ei tingi siiski automaatselt õigust hüvitisele isegi siis, kui kõik hüvitise määramise kriteeriumid on täidetud.
- 73 Väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb, et esimene käesoleva kohtuotsuse punktis 71 nimetatud kahest tingimusest on täidetud, kui hüvitist antakse objektiivsetest kriteeriumidest lähtudes; juhul kui need on täidetud, tekib õigus saada hüvitist, ilma et pädev asutus võiks muid isiklike asjaolusid arvesse võtta (vt selle kohta eelkõige kohtuotsused Hughes, C-78/91, EU:C:1992:331, punkt 17; Molenaar, C-160/96, EU:C:1998:84, punkt 21; Maaheimo, C-333/00, EU:C:2002:641, punkt 23, ja De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, punkt 23).
- 74 Toimikust nähtub, et kõnealuseid hüvitisi võib anda, kui arstliku ekspertiisi ja sotsiaalekspertiisi alusel koostatud kompleksekspertriisi tulemusel on tuvastatud, et tõsise puudega isik vajab isiklikku abistamist, lisakulu hüvitamist või hooldust.

- 75 Seaduse nr 447/2008 § 11 lõike 11 kohaselt koostatakse selleks arstliku ekspertiisi alusel arstlik hinnang, milles on näidatud ära funktsionaalse muutuse aste, on tuvastatud isiku tõsine puue, on esitatud selle seaduse §-s 14 nimetatud andmed abi erinevate liikide kohta, mida tõsise puudega isik vajab, ja nimetatud tähtaeg, mil tuleb kontrollida isiku tervislikku seisundit.
- 76 Selle seaduse §-s 13 käsitletud sotsiaalekspertiis tähendab, et selle raames hinnatakse omakorda tõsise puudega isiku individuaalseid oskusi, tema perekondlikku ümbrust ja keskkonda, kaasa arvatud transpordisüsteemi ja elukohatingimusi, eelkõige pääsu ühiskondlikesse hoonetesse.
- 77 Viimaks hõlmab komplekseksperitiis seaduse nr 447/2008 § 15 lõike 1 kohaselt järgmisi punkte: funktsionaalse muutuse astet; tuvastust, et puudutatud isikul on tõsine puue; tõsisest puudest tingitud sotsiaalseid tagajärgi kõigis hüvitisega hõlmatud valdkondades; ettepanekut, mis liiki toetust hüvitamiseks maksta; vajaduse korral tuvastust, et tõsise puudega isikul on vaja tugiisikut; vajaduse korral tuvastust, et tõsise puudega isik vajab individuaalset transporti isikliku mootorsõidukiga või et ta on mõlemast silmast sisuliselt pime või täiesti pime; ning tervisliku seisundi kontrollimise tähtaega, kui ekspertarst on selle kindlaks määranud.
- 78 Eelnevast järeldub, et Slovakkia seadusandluse taotletav eesmärk on määrata tõsise puudega isikutele hüvitis, mis sobib kõige paremini nende individuaalsete vajadustega. Arstlik ja sotsiaalekspertiis ning komplekseksperitiis, mille käigus teha ettepanek selle kohta, mis liiki toetust hüvitamiseks määrata, viiakse aga sellegipoolest läbi objektiivsete ja seaduses määratletud kriteeriumide alusel. Peale selle ei ole vaidlust selles, et kõnealuseid hüvitisi ei maksta muudel kui seaduses nr 447/2008 ette nähtud juhtudel ja et nende maksmine lõpetatakse, kui õigustatud isikud ei vasta enam hüvitise määramise tingimustele.
- 79 Siiski ei ole komisjon tõendanud, et nende kriteeriumide alusel tekib õigus saada kõnealuseid hüvitisi ilma, et pädeval asutusel oleks nende määramisel kaalutusõigus.
- 80 Seaduse nr 447/2008 § 22 lõikes 1, § 38 lõikes 1 ja § 40 lõikes 1 kasutatud väljendid „võib [...] saada” ja „võib [...] maksta” ning samuti § 43 lõikes 1 ettenähtu, mille kohaselt tekib „hüvitamiseks määratava toetuse saamise õigus ja õigus nõuda selle maksmist [...] pädeva asutuse kehtivast otsusest, mis kõnealust õigust tunnustab”, näivad pigem kinnitavat Slovaki Vabariigi seisukohta, mille kohaselt on asutusel kõnealuste hüvitiste määramisel kaalutusõigus.
- 81 Slovaki Vabariigi seisukohtadest ilmneb, et niisugust tõlgendust kinnitab ka Najvyšší súd Slovenskej republiky kohtupraktika. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb aga siseriiklike õigus- ja haldusnormide ulatuse hindamisel arvestada seda, kuidas liikmesriigi kohtud neid tõlgendavad (vt eelkõige kohtuotsus komisjon vs. Saksamaa, C-490/04, EU:C:2007:430, punkt 49 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 82 Niisuguse kaalutusõiguse olemasolu, mida tuleb teostada viisil, mis ei ole meelevaldne ja on mõistlik, ei võimalda asuda seisukohale, et kõnealuseid hüvitisi antakse õigustatud isikutele seaduses määratletud olukorra alusel, nende isiklike vajadusi individuaalselt kaalutusõiguse alusel hindamata.
- 83 Järelikult ei ole kõnealused hüvitised sotsiaalkindlustushüvitised määruse nr 883/2004 tähenduses.
- 84 Neil asjaoludel tuleb komisjoni hagi jätta rahuldamata.

Kohtukulud

⁸⁵ Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna Slovaki Vabariik on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista komisjonilt.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (esimene koda) otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Jätta kohtukulud Euroopa Komisjoni kanda.**

Allkirjad